„Gyökereim, Szolnok”

Az ember életútjának leírásához egy könyv terjedelme is kevés. Az események, adatok és azok összefüggései nem bizonyultak könnyű olvasmánynak.

„Az évek suhannak, elszállnak felettem,
Ha visszapillantok, nagy út van mögöttem.”
(C. Kovács Ilona)

A családom ősei 1811. évtől Szolnokon éltek. A leszármazottak többsége ma is a városban lakik, ismerjük egymást a rokonokkal. Erős kötődéseim, gyökereim miatt sohase tudtam volna elhagyni Szolnokot, pedig többször is lett volna lehetőségem. Szolnokon 1942. január 29.-én születtem. A havat hordta a szél, kemény tél volt, kegyetlen hideg. Apukám mondta, az ablakból látták, - Dr. Durst Jánost, a szegények orvosát akkor vitték gyászkocsival végső nyughelyére, a gyászolók kíséretében. Édesanyám, Hagyó Erzsébet 1920. 10. 20.-án, édesapám Csontos István 1913. 12. 19.-én, öcsém István 1943. 02. 17.-én született. Együtt nőttünk a testvéremmel a gyermeki féltékenység gondolatával soha nem találkoztam. Anyukámék hárman voltak testvérek, a legkisebb 7 éves, amikor apjuk hosszas betegség után meghalt. A magára maradt 35 éves özvegy, soha nem ment férjhez, - élt, ahogy tudott a három gyerekkel, meg a rámaradt felelősséggel. Legkorábbi kép előttem, hogy, Szolnokhoz kb. nyolc kilométerre eső Piroska vasúti megállóhely környékére menekült az egész család, nagymamával együtt, 1944 nyarán a bombázásoktól rettegve. A testvérem 1 éves. Repülők zúgtak napokon át, folyamatosan. Egy szobában 18-an húzódtunk meg, emlegette anyukám. Aztán gyalog visszamentünk a nagymama házába. Ajtók sarkig nyitva, a ház majdnem üres... „Jaj, de jó ez a világosság” - mondtam 2,5 évesen. Világos volt, mert a házon egyetlen ablaküveg nem maradt. A padlón a kézigránát roncsolása látszott.

A felnőttek néha beszélték, hogy anyukám testvére Feri katona a fronton. Nagymama sírt, mi lehet vele. Aztán jöttek, mentek a rokonok, és a nagymamát csak sírni láttam. A harcok, front helye „Ökörmező” - az Oroszoknál. „ Nagyon messze van, tüdőlövés kapott” Feri. Bajtársak búcsúztak tőle, Ökörmezőn a temetőben tábori pap búcsúztatta. A nagymamának levélben írtak, a háború miatt nem lehet oda utazni, de valamikor változik a helyzet, meg lehet találni a temetőben a sírját. (Hagyó Ferencnek a Munkácsról, Ungvárról, Kassáról írt leveleiből 20 darab most is megvan) Körülöttem mindenki fekete ruhában járt, a nagymamát soha többé nem láttam csak hosszúujjú fekete ruhában.

A repülők monoton zúgását-kevesebbet hallottuk, nyár vége felé csillogó ezüst szálakat, találtunk a réteken. Elvette tőlünk anyukám, ez nem játék, az állatok elpusztulnak tőle.

„Valahol” jelentkezni kellett apukámnak munkára, este mindig nagyon fáradtan, későn jött haza,

vasútnál rakodtak, máskor a „gőzfűrész”-nél, a fatelepen dolgoztak.
Sárgaszínű, kukoricalisztből görhét sütött a nagymama 1-2 tepsivel. Édes volt, a teteje fényes és kemény, szeletekre vágták, nem éheztek a gyerekek. A sötét barna nagyon, édes masszára, a melaszra is emlékszem, - az edény alján kristálycukor szemek voltak.
Panaszkodott mindenki. Elvitték a varrógépet, ruhát, párnát, takarót, órát, biciklit, porcelánt, és mindent, ami mozdítható volt.
Egyik reggel az orgonabokornál, óvatosan ásni kezdett apukám. A földbe leásva megmaradt a nagy lisztes láda. Kérdés, ki rabolták-e? Nem találtak rá, mélyen volt a földben, pedig szurkálták a talajt, kerestek valamit, amíg oda voltunk. Nagy öröm volt, ez csoda, hogy, érintetlen maradt a földbe rejtett minden érték. Megmaradt így, anyukám nászajándéka a gyönyörű 24 darabos pécsi Zsolnay étkészlet, (18 darabot ma is őrzök belőle) süteményes- és teáskészletek, tálak, anyukám karórája, 5-6 ruhája, apukám fekete öltönye, csizmája, az elhunyt Feri bőrkabátja.
3-4 évesek voltunk a testvéremmel. Nagy ünnepen húsvét, pünkösd, István király napja a Nagytemplomba mentünk. Előtte vagy utána meglátogattuk anyukám nagyszüleit. Amikor kikísért a dédnagymama, mondta apukám, - „Marika, Pityu fogjátok egymás kezét, menjetek itt szépen előttünk”. Sokszor hallottam apukámtól az a legnagyobb boldogsága, ha a családdal együtt van, előttük a két gyerek. Nem érdekelte, hogy kiküldetésben, vagy máshol többet keresne. A „vasútnál” - MÁV Járműjavító - jó neki lakatosnak lenni. Minden este látni akarja a gyerekeket otthon.
Esténkén térdére ültetett apukám, dalolt nekünk, tudott citerázni. Sok éneket tanultam tőle, amit azóta is tudok, ilyeneket, hogy ' Krasznahorka büszke vára”.
A dédnagymama beteg lett. Időnként piócát vett ki egy kicsi üvegből, ami „gyógyította” valahogy. Vékony, madárcsontú, törékeny, mindig mozgó volt. Hetven évesen, 1946. augusztusban meghalt, a háznál ravatalozták, ott búcsúzkodtak tőle, és kísértük őt a lovas gyászkocsin (kb. 400 m-re) a temetői templomig. Pontosan tudom, emlékszem, hol álltam 4 évesen a sorban, a gyászszertartáson. A templom építését támogatták 1935-ben dédszüleim, ezért az altemplom kriptájában helyezték örök nyugalomba. Rájöttem 4 évesen „nem találkozhatok többé vele, de senki nem érhet hozzá, most már „ott van a dédmama”.
Javulgatott a „helyzet”. Időnként foglyok érkeztek orosz fogságból. Így jött haza fogságból apukám öccse, akit nem ismerhettem 5 évesen, mert „mindig” katona volt. Csont - bőr, és a 29 éves embernek jártányi ereje se volt. Apja - anyja nem ismerte meg, mikor leszállt a vonatról. Fagyott krumplit, répaleveset, káposztalevest ettek, ha hozzájutottak. Sokat éheztek, fáztak, hallottam a felnőttek beszédéből. Lassanként valahogy majd felerősödik, mondták. Apai nagyszüleim többször meglátogattak minket. A nagymama ebédhez ültette nászasszonyát, nászát. Minden magyarázat nélkül, a példákat látva, a rokonok közelségében, a „nagycsaládban”

szerettem gyerek lenni.

1948. szeptemberben anyukám vitt az „államosított” cukorgyári iskolába. Annyi gyereket együtt, és mind ismeretlen, addig soha nem láttam. Az első padba ültetett a tanító néni. Meg se mozdultam, féltem. Mellettem állt anyuka, aztán ott kellett hagynia, zokogtam. Ne sírj kislány, majd segítek neked, mutatta, hogy kell a vonalakat húzni egymás mellé, a padtársam egy kisfiú. Csendes, visszahúzódó gyerek voltam, a házi feladatot mindig elkészítettem, nagyon igyekeztem mindent megtanulni, másoknak segíteni.

Rákos Mátyás 60. születésnapján III. osztályban minden gyereknek „felajánlást” kellett tenni. Kijavítom az olvasás 6-os osztályzatot 2-re, ezt vállaltam. Énekkarunk megtanulta, és énekelte: „Rákosi a legjobba apa, minden dolgozó a fia, őt tiszteljük jó munkával, többet, jobbat tanulással.” „Országunk erős, szabad, úttörők énekeljetek, Rákosi pajtás bennünket boldog jövőbe vezet.”

A hátam mögötti egyik lány, ahogy gyakoroltuk a tanító nénivel az énekeket, odasúgta, hogy „kopri”. Kitört belőlem a nevetés. Tanító nénitől kaptam egy fejest, nagyon leszidott, leváltott a „leckenézésről”, és kiküldött a folyosóra. A szégyentől majd elsüllyedtem. Édesanyám háztartásbeli volt, apukám a MÁV Járműjavító teherkocsi osztályán lakatosként, naponta túlórázott, 1-2 órát. A munkásokat este ontották a gyárak, hol anyaghiány volt, hol a teljesítményük volt kevés. Békekölcsön, tervkölcsönjegyzés felezte a 800 forintos havi fizetést. Kellett a felajánlás az országnak, erről még fogalmazást is írtunk az iskolában. Karácsonyra a 8 forintos harisnya, és testvéremnek a14 forintos kötött kesztyű gazdag ajándéknak számított, más gyerek annyit se kapott.

Dédszüleim nagyon előrelátó okossággal az 1910/20-as években a saját tulajdonukból, mind az 5 gyereküknek, nevére írattak egy-egy telket, egymáshoz közel. Nagymama és testvérei 1920 körül, ahogyan férjhez mentek, nősültek, házat építettek maguknak, családjuknak, gondoskodtak saját ellátásukról. A környéken mindenki rokon volt.

Apukám téli estéken mondta anyukának „öltöztesd a gyerekeket, „átmegyek” beszélgetni. Testvéremmel együtt magával vitt, nagymamának hol az egyik, hol a másik öccsének családjához.

Tv-ről nem is hallottunk, fülhallgatós rádió is csak Laci bácsiéknál volt. Felváltva kaptuk kézbe a testvéremmel, és fülünkre szorítottuk a fülkagylót, figyeltük a „hangot”, ami a kis kerek dobozból jött.

A frissen sült lekváros kalács finom illata betöltötte a szobát. A nagy zománcos tálból sorban vettek a felnőttek, mi gyerekek is, kétszer is jutott. Máskor pattogtatott kukoricát ettünk vendégségben.

A felnőttek nagy beszédbe merültek, néha lehalkították saját hangjukat. „Államosítás..., éjszaka vitték el..., az ávósok..., a felesége nem tudott róla semmit..., azt se miért, hová? - azt mondták a „rendőrök” - majd jön..., pár nap,” - szinte suttogták. Csak hallgattunk, mi gyerekek, meghúzódva. „Odaálltak az udvarra, mindent rápakoltak a teherautóra, búzát, kukoricát, lisztet zsákostul, még a vetőmagot is elvitték, üresen hagyták a padlást, még jó hogy elmentek” beszélték a felnőttek.

Megtudtam a felnőttek elejtett beszédéből, hogy M.M.-nél (a nagymama unokatestvérénél) zörögtek éjszaka, ... nyisson ajtót, ... öltözzön,... elvisszük. Pár nap múlva, hajnalban került haza. Kék foltok, összeverték az egész testét, talpát. Állni, járni, ülni, enni nem tudott, csak feküdt. Valami tejeskávészínű folyadékot adtak neki „odabent”. Otthon sokat hányt, pár nap múlva, az erős, javakorabeli férfi maghalt. Még nem volt 40 éves.

Mi volt az? kérdésünkre leintettek anyukámék, ilyenekről nem beszéltek velünk. Féltünk, nem tudni, mikor, kit visznek sorba.

A szakigazgatási szervtől, karácsony előtt idézést kapott nagymama, hogy jelenjen meg 1951. december 21.-én 22 órára, a hivatalos helyiségben. Ott, éjszaka közölték, hogy Sztálin születésnapjára felajánlást kell tenni. Azt se értette, mi a felajánlás fogalma. Egy papírt eléje adtak, írja alá. Ezután elmondták, ingatlan felajánlási nyilatkozatot tett, összes ingatlanát, közérdekű létesítmény céljára felajánlotta a Magyar Államnak, minden ellenszolgáltatás nélkül. Két napon belül hagyja el a házat, a megjelölt helyen kell laknia.

Hagyja ott a házat, melléképületeket, kertet, termő gyümölcsfákat, és mindent, amit az ura 23 évvel korábban saját erejéből teremtett, és folyamatosan bővített haláláig. Kitelepítették nagymama minden testvérét és 7 családot a rokonságból. A szerte szétszórt rokonokkal, ha évek múlva (1957-1960 év) találkoztunk, nem mertünk beszélni.

A házat egy agronómus családja foglalta el, akikkel a Jászságból kitelepített idős szülők költöztek együtt. A Rákóczi úti dédszülői, polgári házból a keresztanyámékat üldözték el egy kimeszelt csirkeólba, Szolnokon. Rá se mertem nézni az ablakra, kik lakhatnak a dédmama házában.

Szoba-konyha, összesen 25 m^2-en éltünk négyen, szánalomból, megtűrtként 20 éves koromig. Álmomban sokszor voltam a mama házában, a világos, tágas nagyszobákban. Ébredéskor sírtam a valóság miatt, miért kell így lenni? Visszamegyünk egyszer oda, gondoltam. Nem tudhattam, nincs visszaút, az már nem lesz a miénk soha. Nem is lett. A kitelepítésről, soha, senkivel NEM beszéltünk. 1952 tavaszán, Nagymamát egy ismerős házaspár megszánta, és lakhatási lehetőséget adtak házukban, Szolnokon egy spejznek használt, nem fűthető, pici helyiségben. A háztartásban segített mindezért, a konyha- és virágos kertben kapált, ültetett, gondozta a gyümölcsfákat, bokrokat 51 évesen, de szívesen. A megaláztatások után idényben zsákoló

segédmunkásként dolgozott a Dohányfermentálóban. Fizetést két hetenként kapott, és a bérjegyzék aláírásakor, a másik aláírással özv. Hagyó Ferencné 400 Ft Béke-kölcsönt jegyzett, annak felét be is fizette. Örült a megmaradt saját keresetének, kenyéren kívül nem vett semmit, arra elég 180 Ft 2 hétre.

Épült a Vegyiművek, iparosodott a város. Egymás után épültek lakótelepek. Mások lakást kaptak, tőlünk a miénket elvették. Az elvett házat átalakították, úgy, hogy a hatalmas melléképületben lett 3 lakás, összesen öt család lakott a helyünkön.

Nem lehettem gondtalan, vidám gyerek, és nem lehetett szép boldog diákkorom, ifjúságom. Az iskolában úttörőcsapatot szerveztek, nem jelentkeztem önként úttörőnek.

A tanító néni IV. osztályban azt a feladatot adta, hogy az évzáró ünnepségre írjam meg, és mondjam el: „Beszámoló, hogyan teljesítette feladatát úttörő rajunk." Búcsúztatót megírtam, tanító néni javított rajta, és nagy izgalommal elmondtam. Név szerint, tantárgyanként felolvasták az érdemjegyeket. Hallgattam, a nevem után „ötös, ötös, minden tárgyból, kitűnő lettem. JUTALOM a kitűnő bizonyítványért VÖRÖS nyakkendő, és felvettek az úttörő mozgalomba.

Játékot NEM kaptunk mi éveken keresztül. Papírra rajzoltunk babát, kiszíneztük, kivágtuk, ruhát rajzoltunk, öltöztettük, így játszottunk. Nagy vágyam volt egy alvós, hajas nagybaba. Apukám megígérte, bármilyen nehéz, kiszorítjuk a babára a 106 Ft-ot, a kitűnő bizonyítványért. A baba gyönyörű volt, nagyon szerettem vele játszani, és vigyáztam rá. (Most is megvan.)

Ötödik osztályban, az Újvárosi iskolában, 53-an voltunk az osztályban, (1952/53.év) hárman, négyen ültünk egy padban, legtöbbször nagykabátban. Télen szenes kályhával, szénnel fűtöttek, külön minden teremben. Téli szünet HAT hétig is eltartott, január végéig, február elejéig a szénhiány miatt.

Hamar felmértem, minden órán más tanár, mindig felelni kell, minden órára, mindent egyformán tudni kell. Szorgalommal, állandó odafigyeléssel végig kitűnő voltam. Csak a tanulásban találtam ÖRÖMET. Megválasztottak őrsvezetőnek, osztályfőnök megbízott az 50 filléres, 1-2 Ft-os takarékbélyeg, Pajtás újság árulásával, a színházbérlet szervezését is csináltam. Egy este számolgattam otthon a pénzt, összehasonlítva a névsorral, 323 Ft volt.

Apukám teljesen megrémült, hogy lehet egy 12 éves gyereknél az ő fizetésének 1/3- a? Szóvá tette a tanárnőnek. A kislány megbízható, legyen nyugodt az apuka, mondta az osztályfőnök. A gyerekeknek az iskolában évente többször (Mikulás, farsang, tavaszköszöntő) volt, bál, népi tánc- és balettcsoport, énekkar szereplésével, ezek mindegyikében részt vettem. Műsoros előadásban (János vitéz) szerepeltem. A balett ruhát krepp-papírból varrtam magamnak. Fotószakkörön megtanultam a fényképezés alapjait.

Hatodik osztály befejezése után két osztálytársammal együtt, a kitűnő bizonyítvány jutalma,

1954. júl. 29-től két hétig, a 25. számú úttörő üdülőben jutalomüdülés. Szolnokról reggel 7-kor indultunk vonattal, külön kocsikban, táborvezetők felügyeletével, este fél 7-re értünk Keszthelyre. A megadott lista szerint úttörőruha, vörös nyakkendő, fürdőruha, törölköző stb., varrókészlet, hálóruha a kötelező kellékek. Remek ellátás volt, és szigorú szabályok szerinti napirend, táborvezetők irányításával. Fél 7-kor ébresztő, 7-kor reggeli torna, kötelező, mosdás, öltözködés, 8 órakor úttörőruhában ZÁSZLÓFELVONÁS, indulók éneklése. Reggeli után városnézés, zárt sorban kettesével, úttörőruhában. Délben ebéd, utána 1 óra csendes pihenő, majd sport, vagy játék! Este 6- kor ZÁSZLÓLEVONÁS, felsorakozva a táborvezetővel, utána vacsora, 21 órakor villanyoltás. A tábor bejáratát két úttörő pajtás őrizte 2 órahosszáig, egymást váltva.

„Gyűjtsd a vasat és a fémet, ezzel is a békét véded." Ősszel, tavasszal tanítás után vasat gyűjtöttünk, vagonból deszkát raktunk ki, az osztállyal, 500 Ft vagononként. Az összegyűjtött pénzből táboroztunk Salgóbányán 1955-ben, Sopronban 1956. évben.

Tablóképhez készülődtünk 1956-ban, VIII. osztályban. Fehér blúz, sötétkék pöttyös masnival, - döntöttünk. Egyik nap utolsó órára vendég érkezett, a városi DISZ-titkár. A látogató közel egy órahosszat beszélt az úttörő mozgalomról, és hogy vörös nyakkendővel legyen a tablóképünk. Telt, múlt az idő feszülten, kínosan. Török Rózsa osztályfőnök egy kis papírra írt, és odanyújtotta nekem az első padba. „Estig eltarthat a látogatás, ígérjétek meg, hogy úttörő nyakkendőben lesz a tablóképetek!" Elolvastam többször, felálltam félszegen és megígértem, megváltoztatjuk a ruhát a fényképezéshez. „Jó, tehát úttörőruhában lesztek a tablón", ezzel végződött a látogatás. A régi tablók közül a miénk az egyetlen az iskola falán.

Az iskolában rend és fegyelem, megfelelő távolságtartás volt a tanár és a diákok között. Váczi Zoltán földrajz-, növény- és állattan szakos tanár az udvaron rendetlenkedő diákot magához szólította, és adott a gyereknek egy pofont. Ennek percek alatt híre ment, és félévre 400 gyerek „meg volt fegyelmezve". A szülő másnap az iskolában bocsánatot kért a tanár úrtól a gyerek viselkedése miatt.

A Vásárhelyi Pál Közgazdasági Technikumba iratkoztam kitűnő bizonyítvánnyal VIII. után. A tanár urak magázták a 14 éves lányokat, és „tanítottak" köszönni, „jó napot kívánok", mert általános iskolában ELŐRE volt a köszönés tanárnak, felnőttnek. Kötelező volt a sötétkék iskolaköpeny, és a szovjet katonai sapka formájú „ködvágó". Itt szakmát tanulnak, aki nem bírja a követelményt, kimarad, - hangzott a tanároktól.

Az iskola felé lépegettem 1956. október 25.-én, a Gépipari Technikum előtt 3 szovjet tank, hosszú csövei az iskola ablakára irányítva. „Vedd le a ruszki sapkát", - szólít meg egy gépiparis diák. Az iskolába érve fegyelmezetlenséget, mászkálást láttam. Bementem az osztályba, a helyemre. Beront 6-7 jó nagyra nőtt gépiparis fiú, „sorakozó, - megyünk tüntetni." Könyvben

leírva, - valóságban nem tudtam milyen a tüntetés. Mindenkit kivezényeltek az iskolából, indulás a Beloiannisz utcán „Ez a haza magyar haza, minden ruszki menjen haza” kiabálták a középiskolások, elfoglalva az egész úttestet. A „Bomba” szoborhoz (szovjet emlékmű) vonultunk, út közben a Vörös Csillag mozi bejáratánál a csillagot kővel dobálták, csörömpölve hullottak a járdára az üvegcserepek. Félelmetes volt, a sorból azonban nem lépett ki senki. Felsorakoztunk a Verseghy Gimnázium előtti parkban, közel a szoborhoz, a gimnazisták is csatlakoztak. A „Bomba' szobor kidöntésén munkálkodtak a munkások, de kb. fél 3-ig nem sikerült ledönteni.

Busszal jártam iskolába. Az autóbuszt leállítva, felszállt két szovjet katona géppuskával, igazolványt kért az utasoktól, csak buszbérletem volt. Kinyittatta az iskolatáskát, pusku, pusku! - fegyvert keresett a füzeteim között. A tankok Budapest felé vonultak 4-5 éjszakán át, egész éjszaka dübörögtek.

A városban orosz katonák vállukon fegyverrel, jöttek, mentek, nyitott teherutón 18-20 fővel közlekedtek fegyveresen.

Az élelmiszer boltban egy szőkés gyerekképű szovjet katona a kenyeres pultnál kérte oroszul: „toljka malenkij hleba” - „csak kicsi kenyeret”, - és egy marék réz-alumínium pénzt, kopejkát kínált. Kenyér nélkül jött ki a boltból. A szememet elfutotta a könny.

Az osztály 1/3-át, a kollégista lányokat hazaküldték, 2 napig nem volt tanítás, egy fiú disszidált. A tantárgyak közé felvettük a német nyelv tanulását, Bocskai sapka lett az iskola új egyensapkája. Tánciskolába, táncolni jártunk 16 évesen, ahol az anyukák kísérete természetes, és elengedhetetlen volt.

Apukám egyre többet mondogatta, legfőbb vágya, és csak akkor lesz lakásunk, mert nem férünk a 25 m2 –en, ha ő házat épít. OTP kölcsönre, 1957-ben telket vásárolt 4000 Ft-ért. Csak ő keresett, három év alatt kifizette a kölcsönt, és folytatódott a spórolás.

Továbbtanulásra, pedagógusnak szánt osztályfőnököm, Rózsa Imre. Gyermekkorom óta legszebb álmom volt, hogy taníthassak. Otthon nem mertem elmondani, hogy én Tanítóképzőbe készülök. Újságíró járt az osztályban. „Lányok, fiúk az élet előtt” címmel 1960. febr. 7.-én megjelent a cikk, benne „Nem megyek könyvelőnek, a Jászberényi Tanítóképzőbe jelentkezem, - mondja Csontos Mária!” A gyárban egyik munkatársa adta kezébe az írást, apukámnak. Borzalmas méreggel jött haza és hatalmas veszekedést kellett hallgatnom. Alig várta, hogy keressek, ellássam magam, testvérem a szakmunkás képzés felénél se jár. Az osztályfőnöknek megmondta, házat akar építeni, összespórolt 4000 forintot, ha minden áron tovább akarok tanulni, nem akadályoz. Megkapom a pénzt, osszam be 3 évre, többet nem tud tenni. Kiszámoltam, kollégiumban is csak 1,5 évre lenne elég a pénz. Nem vehetem el a házépítés lehetőségét, nem tehetem tönkre családomat.

A felvételi jelentkezési lapot elküldtem, túljelentkezés miatt úgysem vesznek fel, kihívásnak szántam, legyen felvételi vizsga tapasztalatom.

A ballagás 1960. május 11.-én, pár szál tulipán, orgona került a kezünkbe. Meghívtam a nagymamát, aki egyre többször lett rosszul az epilepsziától, boldog volt, hogy megélhette unokája ballagását. Ballagás után 4 napig írásbeli érettségi, ünneplésről, vacsoráról, vendégeskedésről gondolat se volt, így volt AKKOR természetes.

Az írásbeli dolgozatok kijavítása után: „Magának minden dolgozata ötös, ha a szóbeli is így sikerül, egyedüli kitűnő lehet" - súgta az osztályfőnök. Minden percet kihasználva, reggel 6-tól este fél 11-ig tanultam, tantárgyanként (magyar, történelem, politikai gazdaságtan, tervezés) párhuzamosan, 147 érettségi tételt. 1960. 06. 06. az érettségi napja. Előtte való este az UTOLSÓ tételekre nem volt már erőm. Elaludtam abban a hitben, hogy lehetetlen azt kihúzni, amit nem vettem át, hisz 143 tételt tudok. Minden tantárgyból levettem a legfelső papírt az ÉRETTSÉGI SZÓBELI vizsgán, és az mindegyik a legutolsó tétel volt. A világ összeomlott előttem, 4 év szorgalma, 2,5 hét megfeszített tanulás az érettségire, minden odaveszett.

A magyar tétel „Nagy Lajos és költészete", valami átírásos indigós, zavaró szöveg látszott a tételen! Rózsa Imre magyar tanár, osztályfőnök észrevette, hogy forgatom a kis papírt. Hogy került selejtes papír a tételek közé? elvette. „Húzzon másikat"- nem húzok semmit, - tessék adni bármit, a tételek közül, BÁRMIT. Középről kiemelte a „Rokonok"- at. Kis előadást tartottam a cselekményről, szereplők jellemzésről. Az osztályfőnök hátradőlve, mosolyogva magyarázta a minisztériumból delegált, félelmetes szigorúságú DR. ANGYAL BÉLA vizsgaelnöknek, (Az ő neve később fontos nekem) a „tanuló" esetében ez a megszokott.

Történelem érettségi tételem: A DICSŐSÉGES Tanácsköztársaság 133 napja, - Trianoni Békeszerződés. Politikai gazdaságtan tétel: SZOCIALISTA társadalom gazdasági alapjainak megteremtése, tulajdonviszonyok rendezése, ÁLLAMOSÍTÁS és szakaszai. Történelemből, politikai gazdaságból négyest kaptam, így jeles az érettségi bizonyítványom. Életem legigazságtalanabb eseményének tartottam az érettségit.

Nagymama a kisemmizettségbe, megaláztatásokba belebetegedett. Epilepsziás rosszullétek miatt elbocsátották, évek óta nem kapott munkát. Társadalombiztosítása nem volt. Mindezeket tudva, mondtam magamnak, keresek nemsoká, és a fizetésemből adok gyógyszerre, hogy ne legyen rosszul a mama. 1960. június 12-én délután jött a hír, hogy a kertben, a virágok között, ahol legjobban szeretett lenni, epilepsziától rosszul lett, a virágokra esett és meghalt. Vasárnap volt, délelőtt még meglátogattuk. 60 éves volt, és csak 6 napja, hogy érettségiztem.

Az osztállyal az utolsó kirándulásra mentünk. Veszprémben a várban sétáltunk, megszólaltam „nézzétek ÉLŐ APÁCÁK"! Ők akkor csak az egyházi intézmény területén, a KIJELÖLT

helyeken viselhették fekete egyenruhájukat.

Jászberényben, a Zirzen Janka Tanítóképzőben július 1-én volt a felvételi vizsga. Vonattal, előző nap, érettségi ruhában utaztunk. A kollégiumban, vaságyakon aludtunk hatan egy teremben. Teljesen nyugodt voltam, veszteni valóm nincs. Felvételi bizottság, öt ember felváltva kérdezget: Hová, kivel, mióta levelezek oroszul a Szovjetunióba? Miről írunk egymásnak, mondjam el oroszul. Beszéljek a Lenin-jégtörőről, az Auróra cirkálóról, a koreai háborúról, ki Sukarno. Hogy szereznék tekintélyt egy termelőszövetkezeti iskolában, mondjam el, hatéveseknek hogyan magyaráznám a: „Gólya - mesét". A válaszokat hidegen fogadták, bólogattak .... És akkor MÉG egy kérdés: tudom-e az „apáca" mit jelent. Csak filmből tudom, „fekete ruhában járnak, fejük letakarva, Veszprémben 2 hete láttam ÉLŐ APÁCÁT, KOLOSTORBAN élnek!" A méltóságteljes, fegyelmezett bizottságban kitört a nevetés, merthogy, kolostorban férfiak élnek. Számítsak arra, hogy a termelőszövetkezetet kell erősíteni, a tsz-iskolába várják végzés után, a felvétel eredményéről írásban értesítenek.

Megerősödött bennem 100%-ban, hogy 3 évet nem tanulok azért, hogy a nulláról kezdjek, és küzdjek azért, hogy visszakerüljek Szolnokra. Minden tapasztalatot elmondtam, otthon apukámat teljesen megnyugtattam. Dolgozni megyek, a képesített könyvelő, vállalati tervező és statisztikus, jeles érettségivel.

„Használd ki az utolsó nyarat, pihenj egy kicsit, ilyen úgyse lesz az életben többször" - mondta apukám. (Igaza lett.)

A tanítóképzőbe és kollégiumba felvettek, írásban küldtem, hogy családi okok miatt NEM tudom tanulmányaimat megkezdeni. Nincs lelkiismeret furdalásom, hogy valakinek elvettem a helyét, hasonló eredménnyel más is bejuthatott.

Munkára jelentkeztem az Állami Biztosító Igazgatóságán, bizonyítványt, életrajzot beadtam. Egy hét múlva érdeklődjek. Újabb két hét, nem adtak választ, eltelt a július. Harmadszor mentem augusztus 1-én a biztosítóhoz. Az igazgató behívott nézte az érettségi bizonyítványt, és csak saját magának mondta „bárcsak VI. osztályban NEKEM lennének ilyen JEGYEIM." A több hetes időhúzás okát 10 ÉVVEL később tudtam meg. „1960. augusztus 1., a mai napon fel van véve a könyvelésbe!" „Sok a munka, folyamatosan, beszélgetés nélkül, pontosan kell dolgozni!" Első fizetésem 950 Ft volt, amiből ruhát, körömcipőt, táskát vettem, örültem a saját keresetemnek.

Apukám tervrajz alapján1960/61 telén, összeállította a ház tetőszerkezetét lécekből 1:10 méretben. Tavasszal megtanult vályogot készíteni, abból építgette a házat rajz szerint, egész nyáron a testvérem és mások segítségével. Se mestert, se segédet nem tudott fizetni a 33.200 Ft OTP kölcsönből, amit 25 évig törlesztettek. Nagyméretű redőnyös ablakokra vágytam, háromhavi fizetésembe került. Kívül kőporozva, lépcső, terasz, fenyőillatú világos padlók, azt

is apukám rakta le egyedül. (36 évvel később a vízvezeték szerelő hanyagsága miatt felszedtük a padlókat, és a gyalult alsó részen ott találtam apukám kéznyomait.) 1961 karácsony előtt költöztünk, karácsonyfánk nem volt, de teljesült apukám sok éves vágya, lett saját háza, amire vasakarat hajtotta. Az egyik szobát berendezhettem saját, pénzemből, magamnak. Nyáron ablakokat, ajtókat festettem, örültem, hogy saját kertünkben dolgozhattam. Munkatársak, barátnők egymás után tartották esküvőjüket. Eszembe se volt férjhez menni.

Barna, hullámos hajú, magas, vékony, színházat, fotózást szeresse, érettségizett, vagy diplomás, a városhoz ragaszkodó, hasonló gondolkodású szolnokit tudtam csak elképzelni, titokban társnak. 1963. augusztus 1-jén a biztosítónál az igazgató titkárságán kárszakértőnek jelentkezett Deák János. Az általános iskolás V. osztályos koromból ismerős volt, ő akkor VIII.-os és úttörő csapattanács elnök. Mária napon meglepetésként megjelent nálunk, öltönyben egy csokor rózsával, ajándékkal felköszönteni. Aztán a Tisza Szállóban „ötórai teára" jártunk, táncoltunk, zenét hallgattunk, a Halászcsárdában vacsoráztunk együtt. Hazafelé kísérve közli, ő meg akar nősülni, és ha most igent mondok, vasárnap beszél anyukámékkal, megveszi az eljegyzési gyűrűket. No, ezt nem lehet elkapkodni, idő kell, hogy megbeszéljem otthon. „Eljött az ideje, jól gondold meg, rád bízzuk"- a szülői válasz.

János november 8-án váratlanul megjelenik nálunk, éppen valamivel el voltam foglalva. Megyünk gyűrűt venni, már kinézte, ha eladják legközelebb egy hónap múlva kaphatunk karikagyűrűt. Végül is együtt mentünk, pénteki nap volt.

Az eljegyzés napját latolgattuk, öcsém katona volt, hat-hét után jöhet ki a laktanyából. Legyen farsangkor, így 1964. február 15-én lett az eljegyzés. A násznagyjelöltekkel, szüleimmel, keresztszüleimmel, János családjával együtt 15-en lettünk volna, de a testvérem és vendége nem érkezett meg. Gyönyörű fehér szegfűcsokor, ajándékok, pillanatok alatt ünnepi hangulat lett. Jánosnak édesapja helyett a násznagy-jelölt megkérte kezemet anyukámtól, apukámtól, felhúzta kezünkre a gyűrűket, és énekeltünk, beszélgettünk, hajnal 5 óráig. Mindenkinek boldogan telt az eljegyzés.

A biztosítónál dolgoztunk mindketten, a munkatársak velünk együtt örültek a menyasszony-vőlegénynek. A jegyesség boldogsága NEKEM fél évig tartott. Vőlegényem akkor elkezdte, hogy az állami támogatott mezőgazdaságban több jövedelemért akar dolgozni, kimegy Tsz-be főagronómusnak, megírja doktori disszertációját, és Debrecenbe beadja az egyetemre. Hirdetésre három határszéli Tsz-be kapott meghívást, a román határ közelében Újirázt választotta. A Tsz vezetőkkel megegyezett, szolgálati házat adnak ingyen, fizetése majdnem duplázódik, ebédelhet az Óvodában, munkaidő határtalan, az egész falu boldogulásának felelőssége terheli. Áthelyezéssel kikérik a biztosítótól. „Népgazdasági érdekből” a munkahely elengedni köteles. A torkomban szorítás. „Sikereidben nem akadályozhatlak, de én Újirázra soha nem költözöm, Szolnokot el nem hagyom.”

A vőlegényem 1965. május 3.-án, a bútorboltban bevásárolva, édesanyja segítségével költözött, berendezkedett Újirázon. Legközelebb 2,5 hónap múlva, majd augusztus 20-án jött haza. Lesülve, soványan, megkomolyodva, látszott rajta a hajnaltól estig tartó aratás. Itthon, egyedül sehová nem mentem.

Sok lett a szabadidőm, kettesével olvastam a könyveket. Okosabb lenne, ha tananyagot olvasnék. A Felsőfokú Pénzügyi és Számviteli Szakiskola előkésztő tanfolyamára jelentkeztem, matematikát tanultam, ismételtünk szombatonként. Váratlanul 1966. május 3.-án megjelent János a munkahelyemen, hogy a Tsz vezetői ügyeket intéznek, visszajönnek érte, addig beszélnünk kell. „Májusban meglesz az esküvő!” Téged a Tsz áthelyezéssel kikér képesítés nélkül taníthatsz orosz nyelvet az iskolában, majd elvégzed a főiskolát, ott leszel velem - mondta.

Esküvő 1966.május 28-án, apukám, anyukám, testvérem mindenben segítettek. Bejelentkezés Tanácsházán, Nagytemplomban, ebéd, vacsora otthon, rokonokkal, együtt felállított sátorban, közel negyvenen, fényképész, zenekar, fehér csipke menyasszonyi ruha, mindent intéztem.

Esküvő előtt egy héttel hívatott Újirázra a Tsz vezetés, azzal, hogy a vasútállomásra elém jönnek. Vonatról leszálltam, senki nem várt, vőlegényem se. 4 km gyaloglás Újirázig, a tűző napon, két

oldalt kukoricaföld. Félreértés miatt elkerültük egymást.

A párttitkár közölte, küldik a munkahelyi kikérőt az áthelyezésemhez, de a faluban, se a Tsz iroda, se az iskola nem ad lehetőséget foglalkoztatásra, itt csak a főagronómusra van szükség. Az egyenes őszinteséget megköszöntem és hazautaztam. Esküvőnkről oly sokat beszéltek a munkahelyemen, és annyira érdeklődtek, úgy gondoltam, a Nagytemplom helyett legyen a városszéli Szentlélek templomban, hátha úgy titokban marad. Nem jó jel, mondta a násznagyasszony-jelölt, keresztmama.

Esküvő napján a házunkhoz érkezett vendégeket fogadtam, ajándékokat megköszöntem, örültem ennek a szerepnek. A házasságkötő terem zsúfolásig megtelt vendégekkel, biztosítós kollégákkal. Az Állami Biztosító üdülőjében voltunk nászúton két hétig, a pénzügyi főiskolai felvételire készültem, végig. Ahogy hazajöttünk másnap felvételi vizsga, elérhető pontszám 20. Az ismerősök, akikkel felvételi előkészítőre jártunk, egymás után mondták, hogy 9, 11, 12 ponttal felvételt nyertek, engem 14 ponttal elutasítottak, a továbbtanulás lehetőségétől. Fellebbeztem, újból elutasítottak. Vesztenivalóm nincs, a rendelkezésre álló címre megírtam, hogy „felvettek, kettes, hármas rendű érettségivel, akik bukdácsoltak matematikából a középiskolában, és 2-5 ponttal kevesebbet értek el, igaz, mind „tanácsi dolgozók". Megírtam, DR ANGYAL BÉLA volt 1960-ban, az érettségi vizsgaelnök, és csatoltam az EREDETI jeles érettségi bizonyítványomat. Egy héten belül jött az értesítés a Pénzügyminisztérium pecsétjével, Dr. Angyal Béla a Pénzügyminisztérium oktatásért felelős vezetője aláírásával, KÜLÖNÖS méltányosságra tekintettel FELVÉTELT nyertem.

Érettségi után 6 évvel, főiskolás vagyok, levelező tagozaton, napokig, nagyon-nagyon örültem, csakhogy az négy év.

Szüleimmel laktam, férjem a Tsz-ben, Újirázon. Egész nyáron, minden hétvégén 3 óra hosszat utaztam férjemhez takarítani, főzni, vittem a vasalt ruhát, vonaton tanultam. Látta a hatalmas erőfeszítést, igyekezetet „addig jársz a főiskolára, amíg meg nem buksz." Az első fél évben 24 hallgató megbukott a 48-ból. Én közepes lettem.

Főagronómus férjemtől ELVONTÁK másfél év után a szolgálati házat, albérletet ajánlottak a saját költségére, nem használhatta a Tsz gépkocsiját, vásároljon saját gépkocsit, megszüntették munkaviszonyát, hogy legyen tag, mint a többi. Bejött a közmondás, nem örök a békának a tó.

Az tényleg jó lesz, vegyünk kocsit, könnyebb haza járni Szolnokra. Kell egy kis terület, egy telek, ahol a kocsit tartjuk, - gondoltam. TELKET vettünk egy évi főagronómusi fizetésből, autóra nem maradt pénz. Teljesen váratlanul a munkahelyemen, telefonon hívott János, egy teherautóval hazaküldte a bútorokat, a többit másnap hozza, hazaköltözik Újirázról. Váratlanul, hatalmas öröm ért, 1968. 01. 13-a volt. Anyukáméknál laktunk, férjem a Vízügyi Igazgatóságnál helyezkedett el.

Készült a házunk építési terve, 70 ezer Ft építési kölcsönt igényeltünk, OTP-től. Az építkezéshez a TÜZÉP-nél előjegyeztettük a meszet, mészoltás az udvaron, az ígért napon mentünk a mészért, NEM kaptunk.

A megyébe látogatott 1968. október 31-én Kádár János az MSZMP főtitkára. Látogatására Tiszaföldvár egyik állattenyésztési telepén a bejárattól az összes ólat, istállókkal együtt kimeszelték, egy vagon mész oda kellett, a várakozókat elutasították a TÜZÉPEN. Számtalanszor sorban álltunk építési anyagokért. A 10x15 m-es házat 1969 augusztusban nagy nehezen lealapozták, úgy hogy, a „hiánycikk" cementet kispórolták, az „eltüntetésre" számítva. Helyenként porladt a „beton" alap, erre akarták a téglafalat rakni. „ Ha süllyed az épület, 10 év múlva aláfalazzuk, mondta az építő. A cementet kilopták, lábazatot szét kellett bontani, a földben lévő alapra vasbeton lábazat kell, ahhoz betonacél, 100 q cement, sóder, és keresni embereket, akik dolgoznak a házon.

„Brigádba" összeállt építők „társadalmi munka" - szerződés alapján, hétvégén építették a házat. Minden téglasornak örültem, ahogy magasodott a fal. 1969. november 7-én estére felkerült a cserép a tetőre, állt a házunk.

Sok baj terhelt. Főiskolai vizsgákhoz nem adtak tanulmányi szabadságot a biztosítónál, a szakdolgozatot éjszakánként írtam, négy év alatt csak a kötelező, soros fizetésemelést (60 Ft/év) kaptam. A főkönyvelő felajánlotta, rögtön ad fizetés-emelést, ha a főiskolát abbahagyom, államvizsgával NEM foglalkozom, neki nem volt főiskolai végzettsége. A szakdolgozatban számításokkal bemutattam egyes biztosítási fajták „jövedelmezőségét", 1969. december 20-ára postáztam azt. Államvizsga tantárgyanként, hetenként volt, az utolsó 1970. április 06-án.

A biztosítónál fizetésemet nem rendezték. Jeligés álláshirdetésemre a főkönyvelő írásban válaszolt, hogy „Pénzügyi Számviteli Főiskolát végzetteknek, jó jövedelemmel állást kínál az igazgatóság." A jeligére küldött levelet eltettem.

A Megyei Tanács V.B. Pénzügyi Osztályán végzettségemmel, gyakorlatommal (10 év) megfelelő állást ajánlottak, és az áthelyezésre szóló kikérőt elküldték az Állami Biztosítónak. Az ÁLLAMIGAZGATÁS szakember igényének eleget kellett tenni, de nem számoltak, hogy elhagyom 10 év után, első munkahelyemet. „Bármikor visszavárnak dolgozni." Ekkor bemutattam a főkönyvelőnek a jeligés levelet. Beszélgettünk az eltöltött évekről, így jutott tudomásomra, hogy 1960 nyarán az általam beadott életrajz és jeles bizonyítvány alapján, érettségi nélkül ültettek helyemre egy hasonló nevű lányt, hónapokba telt, megszabadulni tőle.

A Megyei Tanács Pénzügyi Osztályán dolgozó kb. 40 fő közül, összesen hatnak volt felsőfokú

iskolai végzettsége, amikor ott kezdtem 1970. június 10-én. Az „elvtársnő államvizsgázott ellenőrzésből, kinevezem revizornak, vállalatokat ellenőriznek, maga az ELSŐ női revizor az osztályon”, mondta az osztályvezető.

A munkahelyváltás nehéz volt, - csempe, - parketta, - építőanyag, - és munkaerő HIÁNY. Augusztus végén elfoglaltuk a ház felét, a többi helységben tároltuk a beszerzéseket, a beépítésig. Betonozott szobák, télen befagyott a víz az előszobában. Diplomaosztó ünnepség a Pénzügyi és Számviteli főiskolán 1970. december 20-án.

Húsvétra a parkettázott, fürdőszobás, tágas házban berendezkedtünk, végre. A telekvásárlástól három év telt el rengeteg bajjal, küzdelemmel, de inkább így, mint társasházban.

A Megyei Tanács VB. Pénzügyi Osztályán szervezték a mérlegképes könyvelői oktatást a Pénzügyminisztérium Továbbképző Intézete megbízásából. E képzésen az osztály egyes dolgozói oktattak. Egyik munkatárs kérte, másnap oktassak helyette 8-tól 12 óráig. Ezzel a helyettesítéssel kezdődött és valóra vált gyerekkori álmom, hogy taníthattam. Érettségizett könyvelésben, adminisztratív területen, pénzügy iránt érdeklődőknek oktattam gazdasági-pénzügyi, adóismereteket, Szolnokon, Karcagon, Cegléden, Nagykőrösön, Lakitelken. A jogszabályok, adótörvények évente változtak. A vizsgákhoz aktuális, jól használható könyv nem volt. Magyar Közlönyből készítettem jegyzeteket, gyakorló példákat a hallgatóknak. Nagyon fárasztó, de nekem csodálatos volt, 32 évig oktattam, vizsgáztattam. A 32 évbe, „belefért” 8 év oktatás a Pénzügyi és Számviteli Főiskola másoddiplomás szakközgazdász kihelyezett tagozatán, és két évet oktattam okleveles könyvvizsgálói tanfolyamon is. Mintegy kétezer tanítványom között főkönyvelők, bankfiók-igazgató, pénzügyi osztályvezetők, középiskolai tanárok, egykori osztály- és iskolatársak, unokatestvérek, olyan ismerősök voltak, akiknek a lányát is taníthattam. Szolnokon az 50-100 fős értekezleteken gyakori 2-3 fő egykori tanítványom jelenléte ma is.

Kislányunk, Szilvia 1972. március 20.-án született. Sötétbarna, göndör haja volt. Csak néztem az édes kis tüneményt, és csendben, magamban ott a kórházban, nagyon boldog voltam. Az apuka, mint mindenütt fiút várt. 'éle búsuljon apuka, lehet ő jogász, tanár, mezőgazdász is” mondta a védőnő. A családban mindenki várta, és örült a szép, nagy babának. Egész nyáron, minden percet vele akartam tölteni, őt figyelni. Öt hónap után vissza kellett mennem, dolgozni, a 650 Ft GYES, és férjem fizetése a vetőmag vállalatnál ezt a megoldást tette lehetővé.

Apukám sokat betegeskedett, „leszázalékolták”. Anyukámmal együtt ők vigyáztak Szilviára kétéves koráig, bearanyozta napjaikat.

Szilvia két évesen mindent beszélt, óvodás korában verselt, énekelt. Autóbusszal vittem az óvodába és mentem érte, de néha az apja. Férjem üzemvezető a Vetőmag Vállalatnál, rengeteg munkája, nagy felelőssége volt. A nyugati exportot pontosan kellett bonyolítani. Számtalanszor

éjszaka érkezett a kamion, reggelig rakodtak. Rengeteget cigarettázott, a szívével is baj volt. „Majd elmúlik” nem foglalkozok vele.

Közeledett karácsony, az ajándékokat mind beszereztük, kiköltekeztünk az ünnepek miatt. Havas eső esett 1977. december 19-én este, vezetem kezét fogva Szilviát. Azt mondja, ő úgy szeretné, hogy „ketten” jöjjetek értem az óvodába, és a másik kezem apa fogja. Mind a két oldalról fogjátok a kezem. Hazaértünk. Apja este 9 körül kimerülten, fáradtan érkezett, keveset vacsorázott, aludni ment. Én még a konyhában foglalatoskodtam.

Reggel nem ébredt, nem tudtam felébreszteni. Jöttek a mentősök fehér köpenyben, - be a szobába. Gondoltam, injekciót adnak, minden rendbe jön. Leültem a konyhában. Az orvos odajön hozzám, „asszonyom fogadja őszinte részvétemet”... mert? - mert a férje meghalt... milyen nap van? - december 20. Hány éves volt? 39. Agyammal fel NEM FOGTAM, mi van? A legjobb lenne, ha megnyílna a föld, és elnyelne. Férjem édesanyja (nekem anyuka) 5 hónapja kórházban. Édesanyám egyedül volt, apukám 1976. március 6-án halt meg, alig több mint féléve. Választhattam a Temetkezési Vállalat irodájában december 23-án vagy Szentestén legyen a temetés. December 23.-át mondtam. Az apja temetésén az 5 éves Szilvia kezét szorítottam, „erősítve” egymást. Rengetegen voltak a Vetőmag Vállalattól, a Megyei Tanácstól. Utólag elmondta a Pénzügyi Osztály párttitkára, felhívta a munkatársak figyelmét, legyenek ott a temetésen. Megérkezett a pap a temetésre, búcsúztatásra. A mínusz 12 fok húszra FAGYOTT a döbbenettől. Temetést követően a „tömeg” eloldalgott köszönés nélkül, csak a rokonok nyilvánítottak részvétet. A Szentestét Szilviával, anyukámmal, férjem édesanyjával, testvérével, az előkészített ajándékokkal töltöttük, férjem ajándéka a karácsonyfán. Az est leírhatatlan... Ha az életben, a jövőben CSAK JÓ történne velem, és mindenki segítene nekem, rajtunk, - akkor se lennék KÁRPÓTOLVA a történtekért.

Nem ez történt.

Karácsony, illetve János névnap után óvodába vittem Szilviát, le kellett kötni a figyelmemet, - dolgozni mentem. „Befelé hullottak” a könnyeim a hivatalban, otthon meg az arcomon. Anyukámnak panaszkodott Szilvia, anya mindig sír, nem lehet beszélni vele. Anyukám bölcsen mondta, a kislány nagyon kicsi, az ő életébe nem fér bele a gyerek felnevelése. Az 5 éves Szilviát NEKED kell felnevelni. Ha „tönkremész, a gyereked is tönkremegy”. Őket, három gyereket nevelt fel a nagymama, apa nélkül, amikor özvegy lett, 35 évesen.

A Pénzügyi Osztályon 1978.január 27.-én párttaggyűlés volt. A hátsó sorba beültem, valamiről majd beszélnek, elterelődik a figyelmem addig is. Derült égből villámcsapásként egy papírból olvassa a párttitkár, hogy PÁRT FEGYELMI BIZOTTSÁGOT alakítanak, annak kivizsgálására, milyen pártbüntetést szabjanak ki Deák Jánosnéra az egyházi tevékenységéért. Majdnem kővé meredtem.

Az előzmény, hogy a Megyeházára kerülve, 1970-től többször elbeszélgettek PÁRTÉPITÉS címén velem, elfoglalt voltam, nem éreztem magam közéjük valónak és tudtam mást ajánlani. Ötödik eset után éreztették velem a párton kívüliséget. „Jó, ha legközelebb szólnak, aláírom a belépési nyilatkozatot.” 1976. év végi taggyűlésre meghívtak, főiskolai végzettség, okleveles könyvvizsgálói szakvizsga folyamatban, példaértékű szakszervezeti, szakmai munka, egyéb méltatás. Átadták a párttagsági könyvet. Minden érdem, szakmai elismertség egy évvel később feledve. A PÁRTFEGYELMI BIZOTTSÁG három fővel fél napig „vizsgálta” az elkövetés „okát”, körülményeit. A december 20.-át megelőző napon reggeltől estig mi történt. 20.-án kivel, mit, mikor beszéltem a temetésről. Miért azzal? kommunista módon mondjam el.

„Az egyházi tevékenység pártfegyelmit eredményez, akkor, akik a temetésre „kivonultak” mind megérdemlik, - mondtam.

Nagy nehezen „kierőszakolt” bűnöm, hogy az MSZMP szervezetének ÍRÁSBAN nem jelentettem be az egyházi temetést, és nem kértem ENGEDÉLYT rá. - Csakhogy, 9 hónappal korábban apukámnak egyházi temetése volt, egy szót SE SZÓLTAK AZÉRT, pedig tudták. A bizottságtól kérdeztem mi a következmény, elbocsátás, fizetéscsökkentés? - Nem. A pártfegyelmi fokozatok: szóbeli figyelmeztetés, megrovás, leváltás, kizárás. Nekem jó a KIZÁRÁS, de többet NE HOZZÁK fel, hagyjanak békén. NEM így történt. TÍZ ESETBEN, külön-külön órákig kérdezgettek párttitkártól a bizalmiig, osztályvezetőtől a csoportvezetőig, helyettesek, szakszervezeti funkcionális. Amikor csörrent a telefon, összerezzentem.... szobában várnak, soha nem mondták kik, és minek. Órákig kérdezgettek, gyötörtek mindazok, akikre semmi okom nem VOLT „bármiért is felnézni”, és ezt igazából ŐK IS TUDTÁK. A „beszélgetéseknek” kb. felénél kifakadtam, már ÖTSZÖR elmondtam ugyanazt, újabbat NEM tudok. „Megbántam-e a pártfegyelmi vétséget, és másképp csinálnám-e” kérdésre mondtam, - SEMMIT NINCS MEGBÁNNI, elég bánat, hogy az 5 éves gyereknek nincs apja, éjszakánként

csapkod, álmában felsír, zokog. Semmit nem csinálnék másképp, anyósom tanítatta a fiát, ő egyházi búcsúztatást akart, ebben soha nem mondanék ellent. „Különben, majd, ha a Ti 5 éves gyereketek apját temetnék, akkor legyetek ERŐSEK, csakhogy, ebből már „kinőttetek”! (Verje meg a jóisten, a kegyetlen, gonoszokat, - gondoltam magamban.)

EZEK UTÁN is folytatták a vallatásokat tervük szerint. Az eredmény pártfegyelmi MEGROVÁS. A Himnuszt hallva „Balsors, akit régen tép” azóta úgy érzem, nekem szól. KÉRDÉSEMRE egy év múlva felülvizsgálják, és a megrovást TÖRLIK, ezt 1978. július 27.-én mondták. A szakszervezettől jutalomüdülést szavaztak meg a Szovjetunióba, Lvov, Ogyessza, Kijev - 2 hétre. NEM fogadhatom el, pártfegyelmit kaptam, tudjátok. Hát nem akartak róla tudni, el KELLETT mondanom a TÖRTÉNTEKET.

A szakszervezeti jutalom az MÁS, nyugodtan utazzál el, mondták a pártfegyelmit ELDÖNTŐ illetékesek. Gondolták, az „üdülésre” kicserélem magamat. A bőröndben csak fekete színű holmikat csomagoltam, feketében jártam, két hét a SZU.-ban letelt, megjelentem a munkahelyen. „Nyár van, meleg, másként gondoltuk, ha „visszajössz” meddig hordod a fekete ruhát? tudom, mi a dolgom, a „feketét” addig hordom, amíg KELL (ez egy év). Időnként a „személyzetis” a temetőnél látott Szilviával. Meg is kérdezte, „mit kerestünk ott a gyerekkel?” - Majd, ha a Te gyereked apja a temetőben fekszik, megtudod, - mondtam.

A PÁRTCSOPORTBIZALMI 1979. februárban kérte, adjam be írásban, hogy kérem a pártbüntetés TÖRLÉSÉT, alapszervezetnek ez fontos. Eszembe sincs, „AKI adta, törölje, ahogy akarja” nekem így is jó, mondtam. A PÁRTCSOPORT hivatalból kéri a törlést, mert 1 év eltelt, a „fegyelmi elérte célját, azóta NEM fordult elő párt FEGYELEMSÉRTÉS” érveltek. Meg ne próbáld ezt LEÍRNI, „célját NEM ÉRTE el, rajtam semmit nem neveltetek, csak az egészségemet pusztítottátok” még ekkora baromságot, „hogy nem ismétlődött pártfegyelemsértés!!!” „Egyre kínosabb volt a pártszervezetnek, az okleveles könyvvizsgálói vizsgáknak a bejezéséhez közeledtem, ilyen magas szintű képzettsége csak a Megyei Tanács VB elnökhelyettesének volt. A pártvezetőség kezdeményezte (majdnem 2 évre, 1979. novemberben) „szakmai, társadalmi munkájának elismerésére tekintettel a MEGROVÁS pártbüntetés TÖRLÉSÉT. Akik ehhez gratuláltak, azoknak mondtam, hogy „NEM munkaérdemrend ez, AMIT TE kaptál.”

Előfordult, ismeretlenek kerestek, „megnéznék a házat.” Mit akarnak, nem értettem. „Férje meghalt, nagy maguknak a ház, nincs bepucolva, kerítés is kell, sokat kell rá költeni, vesz egy másfél szobásat a pénzből, amit kifizetünk.,, Meg se szólaltam, először, aztán elküldtem mindet. Kerítést csináltattam, megterveztem a fal színes vakolatát, a műkő lábazat mintáját, és e szerint készült el 1979. október végére. 1982-ben szobor került a kertbe. Öt év várakozás után 1979. november 5.-én átvettem az új Trabantot, merthogy gépkocsivezetésből levizsgáztam (1976.

márciusban.)

Első osztályos Szilvia, a betűk összeolvasását tanulják. Kint vagyunk a temetőben, és megszólal: „ki van írva oda, Deák János, - ez apa, - a SIRKÖVÖN."

Az okleveles könyvvizsgálói képzés utolsó vizsgáira tanultam, éjjel-nappal, kimerülésig. „Anya tanul csendben, én is tanulok." Szépen haladt, megdicsérték szorgalmáért Szilviát az iskolában. A könyvvizsgálói ellenőrzés szóban, egyben az utolsó vizsga (1979. április 06.) után örök érvényű, szent fogadalmat tettem, hogy soha többé vizsgára nem készülök, nem engedem meg senkinek, hogy VIZSGÁZTASSON. Az országban akkor mintegy 800 főnek volt ilyen végzettsége. (2010-ben megyénkben 100 fő, országosan kb. 5500 könyvvizsgáló van).

Az iskolai statisztika a HÁTRÁNYOS helyzetűek közé sorolta Szilviát, és ezt tudtomra is adták. Néha, szomorúan, sírva jött az iskolából. Nem írták föl őt, hogy a „szülő alma, - paradicsomszedésre megy" - ja, NEKED NINCS APUKÁD". Technika órán: otthon nincs AKI SEGÍTSEN neked, mondta a tanító néni. Hát, megcsináltam a hajót, ejtőernyőt, lemezt hajlítottam, ÖTÖS-re. A „hátrányos" állapotot, amivel lehetett ELLENSÚLYOZTAM. Balett órára járt óvodás korától, gyönyörködtem ügyességében. A Művelődési Házban tartott balett vizsgák minden évben a LEGBOLDOGABB napok voltak nekem. Segítettem, hogy írjon a MAGYAR RÁDIÓ, Miska bácsi leves ládája műsorba, több esetben felolvasták nevét a megfejtésekért. Iskolai, városi jelmezversenyekre 8 éven keresztül több hónapig terveztem, készítettem JELMEZT, hogy öröme legyen a díjazásban, és nekem is, születésnapját a nagymamákkal, rokonokkal együtt ünnepeltük, annyi virágszálat kapott ahány éves. Megtanult, és nagyon szeretett zongorázni. Jól tanult, mindenből a maximumot vártam el tőle. Vele együtt tanultam, ha ránehezedett. Hetedik osztályban öt tantárgyból küldték az iskolából városi tanulmányi versenyre. Nyolcadikosok lettünk. Adják nekem a tanácsot a pénzügyi osztályon, „szakmunkásnak ADD a lányt, három év múlva keres, ellátja magát." Ezt értem, csakhogy, KITŰNŐ a bizonyítványa.

A város egyik legjobb gimnáziumába jelentkezett Szilvia, gondoltam, úgy sem veszik fel, lesz elég protekciós. Felvették. Ha ezt akartad, éjjel-nappal tanulnod kell, hogy újabb tanulásba kezdhess. Tanulását, minden cselekményét követtem, figyeltem Szilviának. A gyereknevelésbe nem engedtem beleszólni nagymamáknak, senkinek se. Egy év eldöntheti a következő 60 évet, az életét. Nekem egy gyereken kell minden lehető legjobb eredményt elérni. Egy életünk van. Nem lehet újból kezdeni azt, amit idejében nem tettünk, vagy elmulasztottunk. Kezdettől fogva tudatosan kell KÖVETKEZETESNEK lenni. Tudnom kellett hová, minek, meddig, kikkel tölti idejét Szilvia. Üdültünk Mátrában, Balatonon. Társasutazásra mindig együtt mentünk. Jugoszláviába, Szovjetunióba, Lengyel-, Olasz-, Svéd-, Spanyol-, Német-, Görögországba. Isztambult, Rodostót is ő választotta. Jártunk Izraelben, ha velem jössz, a zsebpénzt is

megkapod, ha nem, én SE MEGYEK. Örültünk a közös élményeknek, szép volt, nagyon jó volt. Megismerte Szilvia az igényességet, az alkalmazkodás varázsát a vegyes összetételű csoportokban. Közel 20 évig tettünk látogatást Gecse Árpád festőművésznél, aki modellt LÁTOTT, a copfos kislányban. NEVELD A GYEREKET, ha szereted, - bölcs mondás. Nem tettem lehetővé, kétes meghívások, - életre szóló KOCKÁZATA- miatt később magamat kelljen OKOLNI.

Sokan mondták, mindenhová együtt jártok, mi lesz, ha Szilvia elmegy tanulni, - NE MARADJ EGYEDÜL. „Valahogy majd LESZ," válaszoltam.

Szegedre, a Szabadtéri Játékok előadására 1982-től 1998-ig két előadásra minden évben már januárban megvettem a jegyeket. Az unokatestvéremnél aludtunk.

A KISZ szervezésében akkor tartották a Szegedi Ifjúsági Napokat, Szilvia mindenáron a barátnőivel azon, ott akart lenni, ELVISZLEK, megmutatom, LÁSSÁL CSODÁT. Operettet láttunk, csodálatos volt az előadás, éjfél után lett vége. Tudtam a járást. A parkon keresztül mentünk a Tisza-part felé, árnyas fák, bokrok mellett a sötétben. A bokrok alján fiatalok tömege feküdt a földre terített pléden. Hálózsákban, vagy kabáttal takarózva, vegyesen fiúk, lányok összeborulva, és össze-vissza. Lábuk kilógott a sétányra, átléptük, vagy kikerültük. „Félek itt, sötét van, menjünk vissza," és reszketve belém kapaszkodott Szilvia.

Az út előre vezet, vissza nem megyünk. Horkolás, morgás, fogcsikorgatás hallatszott a földről. Tehetetlen átfordulás keresztben, az italtól, kábítószertől aléltan fekvő múmiaszerűen betakarózott, két összebújt, EMBER formára. Ápolatlan kócos ábrázatok, a rossz gyerekek ijesztésére is elég büntetés. Akinek nem jutott pokróc, a füvön, puszta földön, a porban feküdt. Izzadtságtól fénylő arcokon por, piszok, az eldobált, üres sörös dobozok, üvegek, kólás flakonok gazdag társaságában. Amikor kiértünk a „felnövekvő ifjúság nyilvános ALVILÁGA" című tömeges fertőből, a park végétől láttuk, mit KELL „elbírni" a hatalmas területnek a sötétben, és milyen leírhatatlan kép fogadja napkeltét.

A gimnáziumban jelesen érettségizett Szilvia, 1990. június 6.-án. Átéltem, a pontosan 30 évvel korábbi saját érettségimet. A jogtudományi egyetemre jelentkezett, de nem jutott be. Iszonyatos időszak következett, mit kezdjen magával, jöttek a kudarcok. Butikba hívták eladónak, minimálbérért, ami éppen egy db farmer ára. Ha ellopnak egy farmert, a hiányt a fizetéséből levonják. A butikról LEMONDOTT.

Karácsonyi faluba hívták reggeltől estig, egész hónapra, a szabadba. Ronda, havas eső esett, „nézzünk szét együtt" az olvadt hóban taposódtunk, nagyon fáztunk, mászkáltunk. „Menjünk haza, elegem van, szó se lehet, hogy itt álljak a sátorban megfagyni, egész nap." „Inkább tanulok, mindent megteszek, hogy a felvételi SIKERÜLJÖN, anya SEGÍTS nekem"

Felvételi előkészítő tanfolyamra járt hetenként, Szegedre, a magántanárokkal együtt egy évi

fizetésembe került. „Felesleges pénzkidobás, mondták, elmúlt 18 éves, nagykorú, nem kell erőltetni a tanulást, hadd menj en férjhez”, mondta férjem édesanyja.

A tanácsokat MEGKÖSZÖNTEM, Szilviáért mindent megteszek, hogy soha ne legyen lelkiismeret furdalásom. Életem végéig nem akarom hallgatni, hogy csak magammal törődtem, mérlegképes OKTATÁSSAL, könyvvizsgálói oklevéllel. NEM HAGYOM, amíg nem lesz felsőfokú végzettsége.

A felvételi vizsgára reggeltől estig, kitartóan tanult Szilvia. Megbetegedtem, fájt a lábam, alig tudtam járni. Röntgenezték, gyógyszert írt fel az orvos, nem segített, csak addig, amíg szedtem. Egy természetgyógyász azt mondta, „idegi alapon” fáj a lábam, hónapok óta „bánt valami.” A fájdalom megszűnik, meggyógyul a lába, ha megszűnik az, ami bántja. ALIG HITTEM.

Szegeden, a Jogtudományi Egyetem felvételi vizsgáján összesen 104 pontot ért el Szilvia. A ponthatártól függött be került-e az egyetemre. Újság közölte 1991. július 8-án, hogy Szegeden 102 a ponthatár. Reménykedtem, - jó az adat az újságban. Megkaptuk az értesítést az egyetemről, hogy FELVÉTELT NYERT állam - és jogtudományi karra, esti tagozatra. Sírva fakadtam a leírhatatlan örömtől. Sikerült, megérte az áldozat, az odafigyelés minden perce. Velünk örült édesanyám. (A lában nem fájt, meggyógyult.

A munkahelyemen érdeklődtek, dolgozik-e már a lányom. - Nem, felvételizett Szegeden, és felvételt nyert esti tagozatra. - „Miből fogod fizetni, ösztöndíj se jár.”

Kiszámolta Szilvia, albérlet + jegyzetek, utazás hetenként Szegedre, annyiba kerül, mint a fizetésem. „Nem maradhat az egyetemen.” „Szó se lehet róla, elkezded, és tanulsz, nem engedem neked átélni azt, ami velem történt a főiskola miatt. Elmondtam, állandóan, minden órára tanulni kell, mert félévkor a csoport felét megbuktatják.

Statisztika vizsga volt az első. Tombolt a méregtől. Ez „tiszta matematika, képletekkel, nem bírom megtanulni.” Gondoltam, ezt nem lehet idegenre bízni, nekem kell megcsinálni. A könyvben: statisztikai sokaság, viszonyszámok, korreláció stb. az anyag %-e ismerős, a többit megtanulom, példákat begyakorolom, Szilviának elmagyarázom, és visszakérdezem. Nagyon élveztem az oktatást.

Statisztika írásbeli dolgozatot megírta, egyedül az övé ötös, a csoport felének elégtelen. Szóbelin is ötös kapott a legelső egyetemi vizsgán. Erőt, önbizalmat kapott, így készült a többi vizsgára. Az 50.születésnapomra meglepetésként egy borítékot adott át. Kinyitom, az I. évfolyam I. félév LECKEKÖNYV másolata, minden tárgy ötös, átlageredmény KITŰNŐ. (Nekem a legszebb, legnagyobb ajándék.)

Kérdezték a munkatársak, a lányod mikor vizsgázik. Már levizsgázott. Abbahagyta? Nem, csak befejezte a vizsgákat. Jó, tudom, első félévben sok a bukás, hányból bukott? - Nem bukott. - Hát akkor, milyen az eredménye? Ötös mindenből, KITŰNŐ. No, ilyen nincs, az lehetetlen.

Másnap bemutattam a leckekönyv másolatát.

A gondolataimat legjobban kifejezte kedvenc idézetem a „Mária főhadnagy” c. operettből, Huszka Jenőtől: „Nagy árat kér a sors a boldogságért, megfizetünk mindenért, minden pillanatért.”

Népszavazás, választások lebonyolításához Szolnok Megyei Jogú Város Közgyűlése megválasztott a körzetben a szavazóbizottság tagjának. 1989. november 26-i népszavazást követően, 2010-ig 30 esetben bizottsági, elnöki feladatot láttam el. Szilvia - egyetemistaként és azt követően - 12 éven keresztül vett részt számláló bizottság munkájában, felelősségteljesen.

A Pénzügyminisztérium 1990. évben könyvvizsgálói Szakértői Engedélyt adott, és engedélyezte a szakértői CÍM használatát. Ezt az 1./1991. számú Pénzügyi Közlönyben közzétették. ADÓTANÁCSADÓI szakvizsgát 1992-ben tettem. Választott, független könyvvizsgálóként eseti megbízásra 1990-től gazdasági társaságok ellenőrzését végeztem.

Az Állami Vagyonügynökség megbízására 1991-1993. években Szolnok, - Bács-Kiskun, Borsod megyékben vendéglátó, kiskereskedelmi, Tüzép telepek vagyonértékelését végeztem, privatizációs intézkedések előkészítéseként.

Elértem a legmagasabb számviteli, pénzügyi SZAKMAI végzettséget, úgy gondoltam Szilviának kell mindenben segíteni. Megbízásokra dolgozhatok, nyugdíjazás mellett szabadabb lehetek.

A rendszerváltás körül a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzatnál egyre bizonytalanabb volt a helyzet. A Hivatal elnökétől KÉRTEM, hogy vonatkozó jogszabály alapján, korengedményes nyugdíjazásomhoz adjon hozzájárulást. Az engedélyt 1992. február 1-től megadta.

A nyugdíjamat kiszámítottam, nem sok, de biztos (12.380 Ft). Mellette oktatásból, könyvvizsgálatból annyit kerestem, hogy 167 ezer Ft, volt az adófizetési kötelezettségem, több mint a nyugdíj. Takarékosan, jól átgondoltam gazdasági ügyeimet. 1993-ban Opel személygépkocsit vettem lízingre, több évi részlettörlesztésre.

Az egyetemi évek „felénél” tartottak, egyre többen férjhez mentek, összeköltöztek jegyessel, baráttal, Szilvia évfolyam társai közül. „Milyen dolog a legszebb fiatal éveket tanulással tölteni, lehetne egy évet kihagynia.” „Semmi akadálya, ellátod magad, a saját, és a „másik” jövedelméből, éljetek, ahogy tudtok.” Az egyetemet be kell fejezni, egyébként. Jobban jársz, ha tanulsz, mielőbb végzel, a költségeket úgy fizetem, választhatsz! Nyáron Svédországba, Spanyolországba utaztunk együtt Szilviával.

Rengeteget dolgoztam. Édesanyám gyengélkedett, 1994. június 6-án mentő vitte a kórházba. Műtét után két hétig az intenzív osztályon ápolták. Reggeltől estig a kórházban voltam mellette, vagy a folyosón, ahogy engedték. Nem tudott felépülni. Július 4-én éjjel fél egykor telefonáltak a

kórházból, hogy csendben elaludt. Több mint 17 évet élt egyedül, otthonához ragaszkodva.

Szilvia a nyári kötelező gyakorlatot bíróságon töltötte. Fehér, vagy világos blúz, szoknya, és nem farmer az öltözet, mindenkinek köszönsz, te vagy a legfiatalabb, amit kérnek, megcsinálod, vagy megkérdezed. A „gyakorlatot minősítették, elismerték igyekezetét, megdicsérték, büszkén vitte az egyetemre az értékelő füzetet. Szakdolgozatnak a Statisztikai Tanszék „Munkanélküliség hatása" témát választotta. Az összefoglalásnál kellett segíteni, a dolgozatot ÖTÖSRE értékelte a tanszék. Az utolsó államvizsgát 1997. január 27-én gyertyafényes vacsorával ünnepeltük. A diplomaátadó doktori avatásra hosszú, sötétkék csipkeruha készült Szilviának. Az ünnepségre meghívtuk férjem édesanyját, aki NEM fogadta el a MEGHÍVÁST, „felesleges, hogy ő ott legyen, ezelőtt 20 évvel számított, hogy valaki doktor, de most már..." Majdnem elállt a lélegzetem, de anyuka, ilyen az ÉLETBEN egyszer van. „NEM, nem megyek veletek!" Szilvia majdnem sírva fakadt. „Ne sírj, semmi gond ez, - az előző hét évhez képest, - mondtam. A doktorrá avatás Szegeden, a Nemzeti Színházban 1997. február 23-án nagyon boldog napunk volt, eredmény cum laude.

Az igazságszolgáltatáshoz adta be pályázatát, és március 1-én már dolgozott. Nyáron Görögországban, és a Szabadtéri Színpad előadásán voltunk, továbbra is együtt, Szegeden. Egy osztálytársa esküvőjén találkozott, és megismerkedett Gergővel, 1999. januárban volt az eljegyzésük és kitűzték az esküvőt.

Az esküvői készülődés jó sok vitával járt. Előkerült a szokásos tanácsadás: „szűk család", nem kell költeni. „Ami egy menyasszonynak KELL, ruházat, fotós, zenészek, összes meghívott vendéglátása, azt mind vállalom, az esküvőtök olyan legyen, amilyen csak lehet", - mondtam.

Összeszámolva, a rokonságból ötven vendég, és a barátok? ahányat akarsz, mindet meghívhatod, - mondtam, így lettek 32-en, összesen több mint 100 vendéget hívtunk az „estebédhez". Az EGYEDÜL felnevelt Szilvia tipikusan „egyes gyerek", azok minden magatartásával. A vőlegény doktorrá avatására július 18-án a családjával együtt utaztunk, örültünk. Esküvő előtt, július 6-ára tangóharmonikás szerenádot szerveztem a jegyesek meglepetésére.

Szilvia és Gergő esküvőjén 1999. július 10-én, tele volt a házasságkötő terem és a Nagytemplom is, miközben zuhogott az eső, jég verte az ablakokat. Lakodalom csodálatos hagyományos ételekkel, tortákkal, vőféllyel, menyasszonytánccal, zenekarral és elfoglalhatták a szüleim ékszerdobozként felújított házát.

Gergő a családnak sok éves szokásait elfogadta, az ünnepek, köszöntések, rokoni látogatások szíves résztvevője. Segítőkész, olyan, jó ember, főzésben, sütésben kitűnően mesterkedik. Munkájára, öltözködésére igényes. A háznak, kertnek gondját viselték 9 évig. Titokban nagyon vártam az unokát. 2001. június 8. du., gyönyörű nagy babával, Vencellel ajándékoztak meg. 2007. április végén bejelentették, hogy kislányt várnak. Próbáltam elrejteni az örömkönnyeket.

„Anya nagyon örül a babának.” 2007. október 31-én született JOHANNA. Göndör haj, nagy barna szemek, tüneményes.

Vencel szófogadó, az iskolában igyekvő. A leckét naponta számon kéri Szilvia. „Ha semmi mást nem adsz a gyerekednek, csak példát, akkor már sokat adtál.” (Seneca). Vencel kitűnő tanuló, és sportol. A két gyerek nagyon szereti egymást. Szilviáék sokat dolgoznak, amit szeretnének, megszerezhetik. Kilenc évig laktak a szüleim házában, akkor készült el családi házuk, tágas helyiségek, nagy nappali, gyönyörű udvar.

A megyei napilapban 1959-től megjelent újságcikkek, fotók az 1980-as években szakmai tudósítások, érettségi, iskolai találkozókból az írások, „amihez közöm van” kitennének egy kötetet. „Ahogy fogy a jövendő, egyre drágább a múlt.” KITÜNTETÉSEK ritkán találtak rám: Megyei Tanács Elnöki Dicsérete (1974.), SZOT elismerő oklevél (1981.), Tanács Kiváló Dolgozója (1982.) kitüntetéshez sokan gratuláltak „éveket késett az elismerés, - maga a magasan kvalifikált, kevésbé elismert a megyei tanácsnál.” Központi Népi ellenőrzési Bizottság (1986.) emlékplakett 19 éves népi ellenőrzésért kaptam. H.N.F. Kiváló Társadalmi Munkás (1987.) kitüntetés az utcánk útépítésének elismerése, a sok értetlenség miatt mégegyszer nem csinálnám. SZOLNOKÉRT EMLÉKÉREM ARANY fokozata (2010). Szolnok Megyei Jogú Város kitüntetése, azért hogy 2000-től a Szolnok Városi Klubok és Nyugdíjasok Érdekvédelmi és Kulturális Egyesülete elnökeként mintegy 1200 nyugdíjas, 22 klub rendezvényeit, egészségügyi előadásokat szervezek. Tagja vagyok a Városi Idősügyi Tanácsnak, a Civiltanácsnak, az Igazságügyi Szakértői Kamara Számvizsgálói Bizottságának. Társadalmi megbízatásaim miatt „ott vagyok” a város közéletében, rendezvényein, meghívottként, nyilatkozom a SZOLNOK TV képernyőjén.

Vízöntő csillagjegyben születtem. Őszinteség, szorgalom, mértékletesség, becsület, tisztesség, számomra hosszútávon, bármikor a legjobban használható, kiváló „valuta”. Mai napig helyesnek tartom, hogy felvállaltam az „egyedül maradást” sok, nehéz feladattal. „Az évek suhannak, elszállnak felettem, ha visszapillantok, nagy út van mögöttem.” Eddigi életemben, szerény körülmények, minden szépet, jót megtettem, amit tudtam tőlem telhetően.

Örökké hálás szívvel, köszönettel, gyermeki ragaszkodással gondolok drága, jó szüleimre, a nagyszülőkre. Köszönöm anyukának (férjem édesanyjának), hogy nászasszonyával, nászurával szívélyes, bölcs kapcsolatban voltak. A mi kapcsoltunkat tisztelet, szeretet jellemzi 1963-óta (ő most 93 éves). Köszönöm Szilviának a kitűnő bizonyítványokat a BALETT előadások szépségét, zongora bemutatókat, „lehetetlen” kitűnő egyetemi eredményt, - hogy mindenhová együtt mentünk. Köszönöm a doktorrá avatás, és esküvőjük feledhetetlen örömét.

Köszönöm Szilviának és Gergőnek, hogy tüneménye unokákkal ajándékoztak meg. Köszönöm Johannának, Vencelnek, hogy Marika mami lehetek közöttük, az élet nekem ÜNNEP VELÜK.

Szolnok, 2012. augusztus 08.

Deák Jánosné
5000 Szolnok, Gyík u. 4.

Tartalomjegyzék

- Gyökereim, család, menekülés háború elől, tüdőlövés, fogságból haza.
- Rákosi Mátyás 60.-születésnapjára, Béke, - tervkölcsön, suttogás, kitelepítések. - Úttörőtábor, gyűjtsd a vasat, tablóképen vörös nyakkendő, 1956.
- Ballagás, érettségi tételek, felvételi vizsga a tanítóképzőben.
Munkahelyem a biztosítónál, apukám házat épít, eljegyzés, népgazdasági érdekből főagronómus, esküvő 1966.05.28.
- Főiskolai felvételit elutasították, különös méltányosság.
- „Nem örök a békának a tó.” Tsz-ből költözés. Építkeznénk, építőanyag hiány, Kádár János Szolnokon.
- Első női revizor az MTVB Pénzügyi Osztályon. Taníthattam.
- Szilvia 1972. Két oldalról fogjátok a kezem. „Férjem meghalt.”
- Pártfegyelmi MEGROVÁS,- balsors, akit régen tép, Pártfegyelmi törlés.
- Okleveles könyvvizsgáló utolsó vizsga, hátrányos helyzetű az iskolában Szilvia, bizonyítványa kitűnő.
- Gyermekem minden cselekményét figyelem. Lássál csodát Szegedi Ifjúsági Napok éjszakáján, jeles érettségi, kudarcok
- Jogi felvételi vizsga - készülés. Statisztika 5. „Lehetetlen” kitűnő.
– Szavazatszámláló Bizottságban. Megbízások.
Doktorrá avatás 1977. 02. 23., eljegyzés, esküvő. Unokák: 2001: Vencel,2007: Johanna.
– Újságcikkekről, kitüntetések. KÖSZÖNÖM, az élet nekem ünnep velük.